

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΝΙΑΙΑ ΓΡΑΠΤΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΕΤΡΑΜΗΝΩΝ 2020-21

Β΄ ΤΑΞΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΔΕΥΤΕΡΑ 24 ΜΑΪΟΥ 2021

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ (Α΄ ΣΕΙΡΑ)

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Β004

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ: 90 λεπτά

ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4) ΣΕΛΙΔΕΣ

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο εξώφυλλο του τετραδίου απαντήσεων να συμπληρώσετε όλα τα κενά με τα στοιχεία που ζητούνται.
2. **Να απαντήσετε ΟΛΑ τα ερωτήματα.**
3. **Να μην αντιγράψετε τα θέματα** στο τετράδιο απαντήσεων.
4. Να μη γράψετε πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
5. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα **μόνο με μπλε πένα ανεξίτηλης μελάνης**. Μολύβι επιτρέπεται, μόνο αν το ζητάει η εκφώνηση, και μόνο για σχήματα, πίνακες, διαγράμματα κλπ.
6. Απαγορεύεται η χρήση διορθωτικού υγρού ή διορθωτικής ταινίας.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ (20 Μονάδες)

Να απαντήσετε και στις δύο (2) ερωτήσεις.

Κάθε ερώτηση βαθμολογείται με δέκα (10) μονάδες.

A1. Κάθε στοιχείο της Στήλης Α΄ αντιστοιχεί με ένα στοιχείο της Στήλης Β΄. Να γράψετε στα φύλλα εξέτασής σας τους αριθμούς της Στήλης Α΄ και δίπλα από τον καθένα το γράμμα της Στήλης Β΄ που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση.

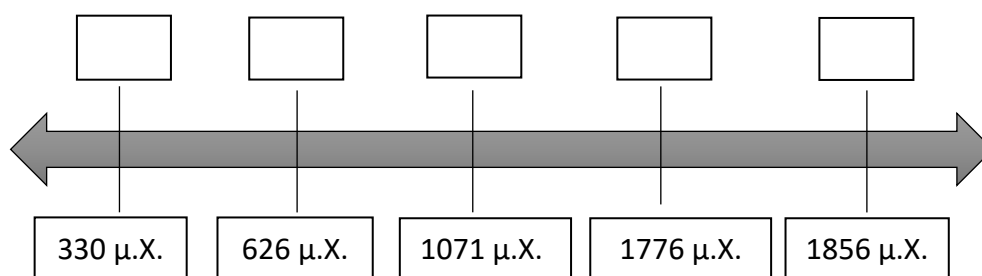
Προσοχή: Στη Στήλη Β΄ περισεύουν δύο (2) στοιχεία.

ΣΤΗΛΗ Α΄	ΣΤΗΛΗ Β΄
1. Μωάμεθ Β΄ Πορθητής	(α) Διάταγμα Μεδιολάνων
2. Ρήγας Φεραίος	(β) Έκλεισε τη Νεοπλατωνική Σχολή των Αθηνών
3. Μαρκαντώνιος Βραγαδίνος	(γ) Άλωση της Πόλης (1453 μ.Χ.)
4. Ιουστινιανός Α΄	(δ) Υπερασπιστής της Αμμοχώστου (1571 μ.Χ.)
5. Χατζηγεωργάκης Κορνέσιος	(ε) Ιδρυτής του Οθωμανικού κράτους
	(στ) Εκπρόσωπος του Νεοελληνικού Διαφωτισμού
	(ζ) Δραγομάνος

(5x2 μονάδες = 10 μονάδες)

A2. Με τη βοήθεια του ιστορικού άξονα, να τοποθετήσετε τα πιο κάτω ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, γράφοντας στα φύλλα εξέτασής σας, δίπλα από κάθε χρονολογία, το γράμμα που αντιστοιχεί στο κάθε γεγονός.

- α. Μάχη στο Ματζικέρτ
β. Πολιορκία της Κωνσταντινούπολης επί Ηρακλείου (Ακάθιστος Ύμνος)
γ. Διακήρυξη της Αμερικανικής Ανεξαρτησίας
δ. Ίδρυση Νέας Ρώμης
ε. Χάτι Χουμαγιούν

(5x2 μονάδες = 10 μονάδες)

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ (45 Μονάδες)

Να απαντήσετε και στις δύο (2) ερωτήσεις.

B1. Να γράψετε σύντομα κατατοπιστικά σημειώματα για τα πιο κάτω, με βάση τα ζητούμενα των παρενθέσεων:

α. Αραβικές επιδρομές στην Κύπρο (δύο (2) αίτια και τρεις (3) συνέπειες)
(10 μονάδες)

β. Χρονογραφία – Ιστοριογραφία (δύο (2) χαρακτηριστικά για το κάθε είδος, έναν (1) εκπρόσωπο για το κάθε είδος)
(10 μονάδες)

B2. Σε ιστορικό δοκίμιο **150-180 λέξεων**, αφού παρουσιάσετε τις ιδέες των κυριότερων εκπροσώπων του Ευρωπαϊκού Διαφωτισμού (Βολταίρου, Λοκ, Μοντεσκιέ, Ρουσσό), να εξηγήσετε πώς αυτές επηρέασαν τη Γαλλική Επανάσταση κάνοντας αναφορά σε δύο (2) παραδείγματα. Στην απάντησή σας να συμπεριλάβετε και τους ακόλουθους όρους:

Κοινωνικό Συμβόλαιο	Διάκριση Εξουσιών	Γενική Βούληση
----------------------------	--------------------------	-----------------------

(25 μονάδες)

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ (35 Μονάδες)

Να απαντήσετε και στις δύο (2) ερωτήσεις.

Γ1. Ο ρόλος της Ορθόδοξης Εκκλησίας της Κύπρου

[...] Ο ρόλος αυτός των ιεραρχών επεκτάθηκε, εκτός από τα καθαρώς εκκλησιαστικά–πνευματικά θέματα και σε ζητήματα που σχετίζονταν με πολιτικές υποθέσεις και την πορεία της υπόδουλης ορθόδοξης κοινότητας. Έτσι οι ιεράρχες και πρωτίστως οι αρχιεπίσκοποι απέβησαν εθνάρχες, δηλαδή, θρησκευτικοί και συγχρόνως πολιτικοί ηγέτες και εκπρόσωποι της ορθόδοξης κοινότητας του τόπου. [...] Επί Οθωμανοκρατίας, οι ιεράρχες και ειδικότερα οι αρχιεπίσκοποι της Κύπρου όχι μόνο δρούσαν, αλλά αναγνωρίζονταν και από τους ίδιους τους κατακτητές ως οι επίτροποι του τόπου, οι επιστάται, οι έφοροι, οι κοτζαμπάσηδες, οι εθνάρχες. Ο ρόλος τους διαμορφώθηκε βαθμηδόν. Τα προνόμια που οι σουλτάνοι κατά καιρούς παραχωρούσαν στους ιεράρχες, όπως και τα διάφορα βεράτια* των ιεραρχών, ήταν ουσιαστικά στο κεφάλαιο της διαμόρφωσης και λειτουργίας του εθναρχικού τους ρόλου. Με όλα αυτά, οι ανώτατοι θρησκευτικοί ηγέτες της ορθόδοξης κοινότητας εντάχθηκαν στην οθωμανική έννομη τάξη και η ένταξη και η επίσημη αυτή αναγνώρισή τους ήταν καθοριστικής σημασίας για τον ρόλο και τη δράση της τοπικής εκκλησίας. Μπορούμε να πούμε με βεβαιότητα ότι η εθναρχική δράση των ιεραρχών σφράγισε όχι μόνο την πορεία και την ιστορία της εκκλησίας, αλλά και την εν γένει πορεία και ιστορία της Κύπρου κατά την περίοδο αυτή.

Βίττης Ανδρέας, *Οι Αρχιεπίσκοποι της Κύπρου Επί Οθωμανοκρατίας 1570/1-1878*, Αθήνα 2010, σελ. 321-322

* βεράτιο : σουλτανικό διάταγμα με το οποίο παραχωρούνται προνόμια

Αφού μελετήσετε με προσοχή το πιο πάνω παράθεμα και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

α. Να αναφέρετε τρία (3) προνόμια / αρμοδιότητες που δόθηκαν στην Ορθόδοξη Εκκλησία της Κύπρου την περίοδο της Οθωμανοκρατίας.

(6 μονάδες)

β. Να αναφέρετε και να εξηγήσετε πώς εκφραζόταν ο εθναρχικός ρόλος της Ορθόδοξης Εκκλησίας της Κύπρου την περίοδο της Οθωμανοκρατίας.

(6 μονάδες)

γ. Να αξιολογήσετε την προσφορά της Ορθόδοξης Εκκλησίας της Κύπρου στον τομέα της εκπαίδευσης κατά την περίοδο της Οθωμανοκρατίας, τεκμηριώνοντας με δύο (2) παραδείγματα.

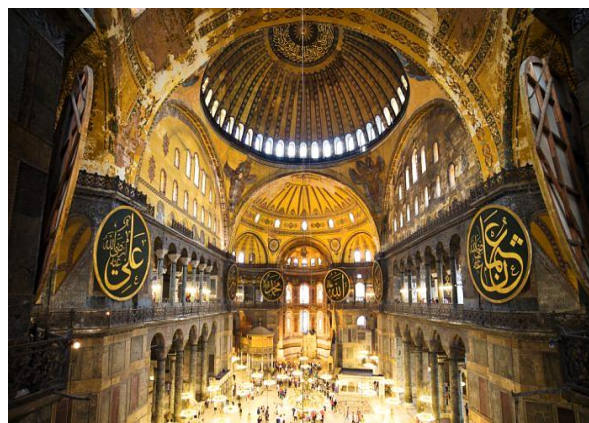
(5 μονάδες)

Γ2. Αγία Σοφία

I.

Εικόνα 1: Ναός "της του Θεού Σοφίας"
Κωνσταντινούπολη (εξωτερική όψη)

Εικόνα 2: Ναός "της του Θεού Σοφίας"
Κωνσταντινούπολη (εσωτερικό του ναού)

II. «Η Αγία Σοφία, μνημείο παγκόσμιας κληρονομιάς της UNESCO και ένα παγκόσμιο σύμβολο πολυπολιτισμικής εκπροσώπησης, θα μετατραπεί από μουσείο σε τζάμι. [...] Το 1935, ο Κεμάλ Ατατούρκ, ο ιδρυτής της σύγχρονης κοσμικής Τουρκίας, το έκανε μουσείο και η Αγία Σοφία άνοιξε σε όλους ως πολιτιστικός και επιστημονικός χώρος. Έγινε ένα τεράστιο τουριστικό αξιοθέατο. Οι επισκέπτες θαυμάζουν όχι μόνο τη δομή της, αλλά και τα στρώματα της ιστορίας που ενσωματώνει. [...] Η Αγία Σοφία για σχεδόν 1000 χρόνια, ήταν το υψηλότερο και μεγαλύτερο κτήριο στον κόσμο. Διακοσμημένη με χρωματιστά μάρμαρα σε αντιθέσεις, απ' όλα τα μέρη της Μεσογείου, ολόκληρη η επιφάνεια της Αγίας Σοφίας έλαμπε με χρυσά και ασημένια ψηφιδωτά που αντανακλούσαν το φως που πλημμυρίζει μέσα από τα πολλά παράθυρά της. [...] Πράγματι, ενώ οι τουρκικές αρχές υποσχέθηκαν την Παρασκευή ότι τα ψηφιδωτά δεν θα αφαιρούνταν, τρεις ημέρες αργότερα – τη Δευτέρα – ανακοίνωσαν ότι θα καλυφθούν με κουρτίνες ή λείζερ κατά τη διάρκεια διεξαγωγής της μουσουλμανικής προσευχής. Η επαναφορά ενός τέτοιου κτίσματος σε χώρο λατρείας απειλεί την ανοικτή πρόσβαση σε ένα εκπληκτικό κτήριο αλλά και στον ανεκτίμητο ψηφιδωτό διάκοσμο που υπάρχει εκεί».

Πηγή: Απόσπασμα από άρθρο της ακαδημαϊκού Judith Herrin στην εφημερίδα Washington Post:
<https://www.in.gr/2020/07/18/politics/diplomata/arthro-kolafos-washington-post-praksi-politistikis-katharsis-metatropi-tis-agias-sofias-se-tzami/>

(Ημερομηνία ανάκτησης: 17 Μαΐου 2021)

Σελ. 3 από 4

Αφού μελετήσετε τις πιο πάνω εικόνες και το παράθεμα II και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

α. Με ποιον αυτοκράτορα συνδέεται η ανέγερση του ναού της Αγίας Σοφίας, σε ποιο ρυθμό οικοδομήθηκε και ποιοι ήταν οι αρχιτέκτονές του;

(6 μονάδες)

β. Να αναφέρετε δύο (2) στοιχεία, που επιβεβαιώνουν τη μεγάλη καλλιτεχνική αξία της Αγίας Σοφίας.

(6 μονάδες)

γ. «Η Αγία Σοφία, μνημείο παγκόσμιας κληρονομιάς της UNESCO και ένα παγκόσμιο σύμβολο πολυπολιτισμικής εκπροσώπησης, θα μετατραπεί από μουσείο σε τζαμί». Να σχολιάσετε την πιο πάνω θέση, επισημαίνοντας δύο (2) αρνητικές επιπτώσεις που έχει το γεγονός της μετατροπής της Αγίας Σοφίας σε τζαμί.

(6 μονάδες)

ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΘΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ